УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ ОБРАЗАЦ 6
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Драгане Димитрић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. *Датум и орган који је именовао комисију*
   Дана 16. 06. 2016. године на XIV седници, Наставно-научно веће Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду, именовало је комисију за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом **„Излетничко-рекреативни туризам становништва Београда на простору Града Београда, у Војводини, Западној и Источној Србији”,** кандидаткиње **мр Драгане Димитрић.**

2. *Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:*
   1) др Татјана Пивац, ванр. проф., туризам, 29. 10. 2014., ПМФ у Новом Саду, Департман за географију, туризам и хотелијерство, председник;
   2) др Јован Плавша, ред. проф., регионална географија, 17. 03. 2005., ПМФ у Новом Саду, Департман за географију, туризам и хотелијерство, ментор;
   3) др Вук Гарача, доцент, туризам, 16. 05. 2012., туризам, ПМФ у Новом Саду, Департман за географију, туризам и хотелијерство, члан;
   4) др Добрица Јовичић, ред. проф., туризам, 15. 05. 2013., Географски факултет у Београду, члан.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. *Име, име једног родитеља, презиме:*
   Драгана, Раде, Димитрић
2. *Датум рођења, општина, држава:*
   23. 05. 1977. године, Глина, Хрватска
3. *Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив:* -
4. *Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:* -
5. *Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:*
   Природно-математички факултет, Нови Сад, Структурне и функционалне карактеристике излетничке зоне становништва Београда, туризам, 26. 11. 2010.
6. *Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:*
   Туризам

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Излетничко-рекреативни туризам становништва Београда на простору Града Београда, у Војводини, Западној и Источној Србији

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „***Излетничко-рекреативни туризам становништва Београда на простору Града Београда, у Војводини, Западној и Источној Србији***” написана је на 293 стране на српском језику, ћириличним писмом. Дисертација садржи седам уводних страна (насловна страна, речи значајних личности о Београду, предговор и садржај), 254 стране основног текста, 5 страна списка литературе и извора података, 26 страна прилога, једну страну биографије аутора и четири стране библиотечке документације са изводима и основним подацима о дисертацији на српском и енглеском језику. Докторска дисертација обухвата укупно 27 поглавља са бројним поднасловима хијерархијски нижег ранга.

УВОД (стр. 8-10) садржи проблем и предмет истраживања, циљеве и задатке истраживања. Издвојене су научне хипотезе, коришћене научне методе и значај, односно научни допринос докторске дисертације.

ПОЈАМ ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНИХ КРЕТАЊА И ЊИХОВЕ ВРСТЕ (стр. 11-7) је поглавље које садржи још два потпоглавља и то: *Главни правци излетничких туристичких кретања* и *Излетничке*

зоне становништва Београда. Ово поглавље дефинише излетничко-рекреативна кретања, њихову разлику у односу на друга кретања, њихове врсте, дефинише радијус ових кретања, као и главне правце излетничких туристичких кретања и излетничке зоне становништва Београда.

УРБАНИЗАЦИЈА И КЛИМАТСКИ УТИЦАЈ НА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА КРЕТАЊА СТАНОВНИШТВА БЕОГРАДА (стр. 18-23) су примарни покретачи излетничко-рекреативног туризма, а са развојем туризма на дестинацијама постоји потреба заштите животне средине. Заштита се може спровести кроз концепт зелених стаза. Ово поглавље садржи једно потпоглавље *Заштита животне средине у функцији развоја туризма, одмора и рекреације.*

БЕОГРАД КАО ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНИ И ЕМИТИВНИ ЦЕНТАР (стр. 24-30) са три потпоглавља: *Туристичко-географски положај Београда, Природни услови Града Београда* и *Друштвени услови Града Београда* приказује простор са ког полазе излетничко-рекреативна кретања.

ТОПЧИДЕР КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 31-45) је поглавље са пет потпоглавља: Туристичко-географски положај Топчидера, Природни услови Топчидера, Друштвени услови Топчидера, Туристичке атрактивности Топчидера и Актуелно стање и проблеми на Топчидеру.

КОШУТЊАК КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 46-53) је поглавље са пет потпоглавља: Туристичко-географски положај Кошутњака, Природни услови Кошутњака, Друштвени услови Кошутњака, Туристичке атрактивности на Кошутњаку и Актуелно стање и проблеми на Кошутњаку.

РЕКА ДУНАВ КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 54-61) има пет потпоглавља: Туристичко-географски положај реке Дунав, Природни услови реке Дунав, Друштвени услови реке Дунав, Туристички аспект Дунава и Актуелно стање и проблеми реке Дунав.

РЕКА САВА КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 62-76) је поглавље са шест потпоглавља: Туристичко-географски положај реке Саве, Природни услови реке Саве, Друштвени услови око реке Саве, Туристичке атрактивности реке Саве, *Резултати анкете, манифестација „Карневал бродова", река Сава 2013. године* и Актуелно стање и проблеми реке Саве.

ВЕЛИКО РАТНО ОСТРВО КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 77-85), поглавље садржи шест потпоглавља: *Туристичко-географски положај Великог ратног острва, Природни услови Великог ратног острва, Друштвени услови Великог ратног острва, Туристичке атрактивности Великог ратног острва, Резултати анкете, Велико ратно острво 2013. године* и *Актуелно стање и проблеми Великог ратног острва.*

АДА ЦИГАНЛИЈА КАО ГРАДСКА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА (стр. 86-109), поглавље има пет потпоглавља: *Природни услови Аде Циганлије, Друштвени услови Аде Циганлије, Туристичке атрактивности Аде Циганлије, Структура и ставови посетиоца о спортско-рекреативним активностима на Ади Циганлији, Резултати истраживања на пункту Туристичког информативног центра Ада Циганлија 2011. године* и *Актуелно стање и проблеми Аде Циганлије*.

АВАЛА КАО НАЈБЛИЖА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ПЛАНИНА ЕМИТИВНОЈ ЗОНИ БЕОГРАДА (стр. 110-127), поглавље има шест потпоглавља: *Туристичко-географски положај и природни услови Авале, Друштвени услови Авале, Туристичке атрактивности Авале, Анализа анкете Авала 2010. године, Анализа анкете Авала 2015. године* и *Актуелно стање и проблеми Авале.*

КОСМАЈ ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ПЛАНИНА ЕМИТИВНЕ ЗОНЕ БЕОГРАДА (стр. 128-133) дефинише унутар себе пет потпоглавља: *Туристичко-географски положај Космаја, Природни услови Космаја, Друштвени услови Космаја, Туристичке атрактивности Космаја* и *Актуелно стање и проблеми Космаја.*

ОБЕДСКА БАРА РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ КАО ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЛОКАЦИЈА (стр. 134-138) има пет поглавља: *Туристичко-географски положај Обедске баре, Природни услови Обедске баре, Друштвени услови Обедске баре, Туристичке атрактивности Обедске баре* и *Актуелно стање и проблеми Обедске баре.*

ЦАРСКА БАРА РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ КАО ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЛОКАЦИЈА (стр. 139-146) има пет потпоглавља: *Туристичко-географски положај Царске баре, Природни услови Царске баре, Мере заштите Царске баре, Туристичке атрактивности Царске баре, Актуелно стање и проблеми Царске баре.*

ФРУШКА ГОРА ПЛАНИНА ПОТЕНЦИЈАЛ ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 147-167) је поглавље које садржи осам потпоглавља: *Туристичко-географски положај Фрушке горе, Природни услови Фрушке горе, Друштвени услови Фрушке горе, Туристичке атрактивности Фрушке горе, Излетишта и једнодневне пешачке туре, Мере и режими заштите у националном парку Фрушка гора, Развој туризма* и *Актуелно стање и проблеми Фрушке горе.*

ВРШАЦ И ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ КАО ПОТЕНЦИЈАЛ ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 168-176) је поглавље које садржи шест потпоглавља: *Туристичко-географски положај Вршца и Вршачких планина, Природни услови Вршца и Вршачких планина, Друштвени услови Вршца и Вршачких планина, Туристичке атрактивности Вршца и Вршачких планина, Дефинисање зоне за изградњу кућа*

за одмор (викенд објекти) и *Актуелно стање и проблеми Вршца и Вршачких планина.*

СУБОТИЦА СЕВЕРНА ЗОНА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 178-182), поглавље са четири потпоглавља: *Туристичко-географски положај Суботице, Природни услови Суботице, Природни потенцијали општине Суботица* и *Антропогени потенцијали општине Суботица.*

ПАЛИЋКО ЈЕЗЕРО СЕВЕРНА ЗОНА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 183-194) ово поглавље садржи шест потпоглавља: *Туристичко-географски положај Палићког језера, Природни услови Палићког језера, Друштвени услови Палићког језера, Предлог шетње по Палићком комплексу, Загађеност и санација* и *Актуелно стање и проблеми Суботице и Палићког језера.*

ВАЉЕВО ЗАПАДНА ЗОНА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 195-211) је поглавље са седам потпоглавља: *Туристичко-географски положај Ваљева, Природни услови Ваљева, Друштвени услови Ваљева, Културно наслеђе ваљевског краја у функцији туризма, Зоне излетничко-рекреативног туризма у Ваљеву и околини, Резултати анкете, манифестација „Тешњарске вечери" 2013. године* и *Актуелно стање и проблеми Ваљева.*

ДИВЧИБАРЕ ЗАПАДНА ЗОНА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 212-222) је поглавље које садржи четири потпоглавља: *Туристичко-географски положај Дивчибара, Природни услови Дивчибара, Друштвени услови Дивчибара,* и *Актуелно стање и проблеми Дивчибара.*

ЂЕРДАПСКА КЛИСУРА ИСТОЧНА ЗОНА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 223-242) је поглавље са шест потпоглавља: *Природни услови Ђердапске клисуре, Туристичке атрактивности Ђердапске клисуре, Сребрно језеро, Велико Градиште, Излети и екскурзије, Актуелно стање и проблеми на Ђердапу и Сребрном језеру.*

МАРКЕТИНГ КОНЦЕПЦИЈА ИЗЛЕТНИЧКОГ ТУРИЗМА НА ПРИМЕРУ ФРУШКЕ ГОРЕ (стр. 243-245) је поглавље са четири потпоглавља: *Туристичка понуда, Туристичка тражња, Маркетинг план* и *Основни облици туризма.*

ТУРИСТИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ КРОЗ ПРИЗМУ ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 246-255) је поглавље у ком су приказани резултати анкете у туристичким агенцијама у Београду и ово поглавље има једно потпоглавље *Резултати анкете у туристичким агенцијама у Београду 2016. године*.

ТУРИСТИЧКО ВРЕДНОВАЊЕ ЛОКАЦИЈА ИЗЛЕТНИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ ТУРИЗМА (стр. 256-259) даје преглед туристичког вредновања квантитативно-квалитативном методом за сваку обрађену излетничко-рекреативну дестинацију становништва Београда и једно дефинисано потпоглавље носи идентичан наслов *Туристичко вредновање квантитативно-квалитативном методом*.

ЗАКЉУЧАК (стр. 260-261) је анализа најзначајнијих сазнања до којих је кандидаткиња дошла током истраживања, руковођена постављеним циљевима, задацима и полазним хипотезама.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ ПОДАТАКА (стр. 262-266) даје прецизне наводе за 145 различитих, претежно савремених релевантних извора, од којих је један број на енглеском језику. Од укупног броја, извора је 72.

ПРИЛОЗИ (стр. 268-293) представљају значајан део овог рада, јер су прикупљани током дужег низа година, а представљају одличну допуну у сагледавању истраживаних излетничко-рекреативних зона.

Основни текст је употпуњен са 49 табела, 30 графикона, 19 карти, 207 слика и 45 прилога. Текст дисертације заједно са илустрацијама, чини јединствену целину. Теренске фотографије, које су дело ауторке ове дисертације, у значајној мери доприносе визуелној презентацији рада.

На основу свега изложеног, комисија је позитивно оценила све делове докторске дисертације.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ***Увод*** је написан тако да јасно указује на значај, актуелност и важност изучаване проблематике. Циљ и задаци су прецизно дефинисани, хипотезе су добро формулисане, структура рада је правилно осмишљена. Приказане су методе за прикупљање и обраду података. Урађена је зонизација излетничко-рекреативних дестинација становништва Београда.
Комисија је позитивно оценила уводни део дисертације.

2. ***Појам излетничко-рекреативних кретања и њихове врсте*** је поглавље које јасно дефинише излетничко-рекреативна кретања, њихову разлику у односу на друга кретања, њихове врсте. Кандидаткиња је унутар овог поглавља уврстила још два поглавља нижег ранга и у првом Главни правци излетничких кретања објашњава примарну и секундарну дестинацију. У другом Излетничке зоне становништва Београда ивршено је зонирање територије Града Београда на три зоне зеленила и то на паркове у граду, зеленило нижих зона (обала и острва) и зеленило виших зона (брежуљци), где је кандидаткиња адекватно анализирала поједине целине. Такође, издвојене су планинске целине као секундарна боравишта и излетничко-рекреативне зоне.
Комисија је позитивно оценила поглавље које се бави дефинисањем појма излетничко-рекреативних кретања и њихових врста.

3. ***Урбанизација и климатски утицај на излетничко-рекреативна кретања становништва Београда*** је поглавље које дефинише ова два параметра као главне узрочнике излетничко-рекреативног туризма, јер са развојем града, пренасељеношћу, солитерима, буком и саобраћајем, а при том и мањком слободног времена, излетничко-рекреативни туризам добија свој пуни смисао. Анализира се разлика између урбане и сеоске средине, у излетничко-рекреативним кретањима, као и утицај микроклиме града на живот људи. Недовољно контролисаним развојем урбане средине и туризма у њој, долази до опасности од угрожавања саме дестинације па су потребни адекватни начини заштите животне средине што је изложено у потпоглављу Заштита животне средине у функцији развоја туризма, одмора и рекреације.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Урбанизација и климатски утицај на излетничко-рекреативна кретања становништва Београда.

4. ***Београд као излетничко-рекреативни и емитивни центар*** је поглавље које у кратким цртама даје преглед туристичко-географског положаја, природних и друштвених услова Града Београда, пошто је Београд простор на ком се одвијају излетничко-рекреативна кретања као и простор са ког одлази становништво да би реализовало своје излетничко-рекреативне потребе.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Београд као излетничко-рекреативни и емитивни центар.

5. Кроз поглавље ***Топчидер као градска излетничко-рекреативна зона*** даје се анализа специфичне градске парковско-излетничке зоне, са најзначајнијим садржајима и туристичким вредностима, а анализа стања и проблема произишла је из доброг теренског истраживања.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Топчидер као градска излетничко-рекреативна зона.

6. Поглавље ***Кошутњак као градска излетничко-рекреативна зона*** има исту структуру и даје сличну анализу као и претходно, уз наглашавање његових посебности, које привлаче пажњу посетилаца.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Кошутњак као градска излетничко-рекреативна зона.

7. У поглављу ***Река Дунав као градска излетничко-рекреативна зона*** анализира се ова велика међународна водена површина веома важна за становништво Града Београда, са посебним освртом на проблеме који произилазе из недовољно уређеног обалског простора.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Река Дунав као градска излетничко-рекреативна зона.

8. Кроз поглавље ***Река Сава као градска излетничко-рекреативна зона*** дата је свеобухватна анализа услова које пружа река Сава и њено приобаље, као најзначајнији простори (посебно у топлијем делу године) Града Београда за излетничко-рекреативни туризам. Анкетно истраживање у оквиру манифестације „Карневал бродова" на реци Сави 2013. године, даје бројне податке, а најзначајнији су они о старосној и образовној структури и потрошњи посетилаца. Такође, анкетно истраживање је дало и мотиве доласка на манифестацију.
Комисија је позитивно оценила поглавље Река Сава као градска излетничко-рекреативна зона.

9. Поглавље ***Велико ратно острво као градска излетничко-рекреативна зона*** анализира посебности овог заштићеног простора који се користи као туристичка зона. Анкетно истраживање које је урађено на Великом ратном острву даје вредне податке о становништву које повремено живи на острву (старост, пол, образовање и др.), као и о начину и мотивима доласка ових лица на острво, те о њиховој упућености у режим заштите.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Велико ратно острво као градска излетничко-рекреативна зона.

10. У поглављу ***Ада Циганлија као градска излетничко-рекреативна зона*** дата је детаљна анализа ове најважније летње туристичке зоне Града Београда, са њеном укупном понудом. Поред тога приказани су и резултати детаљних анкетних истраживања о структури и ставовима посетиоца о спортско-рекреативним активностима на Ади Циганлији, те о мотивима доласка и њиховим предлозима за попбољшање понуде. Резултати истраживања на пункту Туристичког информативног центра Ада Циганлија дају податке о посетиоцима који долазе на излетничко-рекреативну дестинацију Ада Циганлија на недељном нивоу, односно приказан је њихов број и порекло. Кроз ово истраживање доказане су једна главна и три подхипотезе. Главна хипотеза: Ада Циганлија као рекреативна зона је довољно атрактивна да привуче туристе и на њој је могуће одређивање корективних мера и спровођење стратешке активности за побољшање снабдевања. То би даље имплицирало позитивне ефекте у области туризма, у општој економији и на привреду у региону. Ова хипотеза садржи и хипотезе нижег нивоа:

сви велики градови који имају велике излетничко-рекреативне зоне (у овом случају је то Ада Циганлија), уређују их и њихови становници користе те потенцијале (хипотеза 1), а корист од овако уређених простора је вишеструка, посебно у здравственом домену (хипотеза 2), те хипотеза да домицилно становништво користи више излетничко-рекреативну зону свога града него страни туристи (хипотеза 3).
Комисија је позитивно оценила поглавље Ада Циганлија као градска излетничко-рекреативна зона.

11. Кроз поглавље ***Авала као најближа излетничко-рекреативна планина емитивној зони Београда*** анализирају се најважнији услови и погодност, као и туристичке атрактивности од значаја за разввој излетничко-рекреативног турима на овој ниској и доминантној планини. Анализа анкета из 2010. и 2015. које су обављене на Авали даје посебан допринос овом раду. Приказана је структура посетиаца кроз више параметара као и мотиви њиховог доласка, а кроз анкете дошло се и до предлога за унапређење дестинације и др.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Авала као најближа излетничко-рекреативна планина емитивној зони Београда.

12. ***Космај излетничко-рекреативна планина емитивне зоне Београда*** је поглавље у коме су обрађени услови за развој туризма на Космају на коме је иначе велики број објеката за одмор чији су власници становници или предузећа Града Београда. Неки од ових објеката могу се користити и за смештај изелтничко-рекреативних туриста.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Космај као најближа излетничко-рекреативна планина емитивне зоне Београда.

13. У поглављу ***Обедска бара резерват природе као излетничко-рекреативна локација*** анализирају се услови и могућности за развој излетничко-рекреативног туризма које нуди специјални резерват приорде, а посебно едукативни значај овог простора.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Обедска бара резерват природе као излетничко-рекреативна локација.

14. Кроз поглавље ***Царска бара резерват природе као излетничко-рекреативна локација*** даја се анализа свих услова у овом специјалном резервату природе, а дате су и мере заштите које се морају поштовати при развоју туризма.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Царска бара резерват природе као излетничко-рекреативна локација.

15. Поглавље ***Фрушка гора планина потенцијал излетничко-рекреативног туризма*** даје свеобухватну анализу простора ове ниске планине (и Националног парка), који је најпогоднији за развој излетничког и рекреативног туризма. Дат је приказ излетишта и једнодневних пешачких тура. Дат је и детаљан осврт на мере и режиме заштите у националном парку Фрушка гора, као и стање и проблеми на овом простору.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Фрушка гора планина потенцијал излетничко-рекреативног туризма.

16. У поглављу ***Вршац и Вршачке планине као потенцијал излетничко-рекреативног туризма,*** поред анализе природних и друштвених услова, истакнуте су туристичке атактивности, те дефинисање зоне за изградњу кућа за одмор где је приказан концепт кроз који се тачно дефинишу величина, изглед кућа као и њихова околина на простору општине Вршац и који може бити примењив у свакој општини у Србији.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Вршац и Вршачке планине као потенцијал излетничко-рекреативног туризма.

17. ***Суботица северна зона излетничко-рекреативног туризма*** је поглавље у коме је анализиран специфичан градски простор и погодности које он пружа за развој излетничко-рекреативног туризма**.**
Комисија је позитивно оценила поглавље Суботица северна зона излетничко-рекреативног туризма.

18. ***Палићко језеро северна зона излетничко-рекреативног туризма*** је поглавље у коме се анализира веома интересантан простор језера Палић и његове околине. Констатује се да, иако је језеро загађено и неупотребиво за купање, ипак у окружењу постоје добри услови за одвиајање излетничко-рекереативног туризма и конкретних дневних или полудневних активности.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Палићко језеро северна зона излетничко-рекреативног туризма.

19. Поглавље ***Ваљево западна зона излетничко-рекреативног туризма*** указује на добре услове који постоје за развој излетничко-рекреативног туризма на простору Ваљева и његове околине, на

специфичности ове градске средине и вредности које има културно наслеђе. Анкетно истраживање из 2013. везано је за манифестацију Тешњарске вечери, а у даје структуре посетилаца манифестације са закључком о карактеру манифестације, као и предлозима за унапређење исте. На овој манифестацији су видљиви и посетиоци из Београда, који су уз локално становништво бројнији у односу на остале посетиоце из Србије. Са проширењем понуде и значајнијим маркетинг активностима град Ваљево би имао значајнији број посетилаца из Београда.
Комисија је позитивно оценила поглавље Ваљево западна зона излетничко-рекреативног туризма.

20. Кроз поглавље ***Дивчибаре западна зона излетничко-рекреативног туризма*** даје се анализа једног од најинтересантнијих излетничко-рекреативних простора у Србији (то потврђује и велики удео посетилаца са простора Града Београда), на коме се могу организовати различите активности, а ту су и значајни смештајни капацитети.
Комисија је позитивно оценила поглавље Дивчибаре западна зона излетничко-рекреативног туризма.

21. Поглавље ***Ђердапска клисура источна зона излетничко-рекреативног туризма.*** обрађује један од најинтересантнијих предела у Србији, који је и погранична зона (према Румунији), али са значајним потенцијалима за развој различитих облика туризма. Уз све оно што нуди Ђердапска клисура, ту је и Сребрно језеро са викенд насељем које привлачи све већи број туриста. Поред копненог дела за излете и екскурзије изузетне услове пружа и водена површина Ђердапског језера.
Комисија је позитивно оценила Ђердапску клисуру као источну зону излетничко-рекреативног туризма као поглавља дисертације.

22. ***Маркетинг концепција излетничког туризма на примеру Фрушке горе*** је поглавље које даје конкретне предлоге са разноликим садржајима и активностима, а треба да их прати адекватна туристичка понуда и тражња, уз одговарајући маркетинг план.
Комисија је позитивно оценила маркетинг концепцију излетничког туризма на примеру Фрушке горе као поглавља дисертације.

23. Поглавље ***Туристичке агенције кроз призму излетничко-рекреативног туризма*** даје резултате анкетног истраживања на више локација у туристичким агенцијама у Београду 2016. године, а циљ је био да се сагледа да ли туристичке агенције имају у својој понуди излетничко-рекреативне дестинације (и које), као и да ли ове дестинације препознају као перспективне, затим ко су клијенти који иду на те дестинације (обрађене у раду), те које маркетиншке активности користе туристичке агенције да би дошле до корисника и др.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Туристичке агенције кроз призму излетничко-рекреативног туризма.

24. ***Туристичко вредновање локација излетничко-рекреативног туризма*** је поглавље где је кандидаткиња извршила вредновање сваке појединачно обрађене излетничко-рекреативне дестинације становништва Београда квантитативно-квалитативним методом, који омогућава велику слободу у истраживању и проценама, а приказан је кроз шест показатеља. То су: туристичко-географски положај, приступачност, природне вредности, културно-историјске вредности, туристичка вредност амбијента и туристичка вредност и препознатљивост.
Комисија је позитивно оценила поглавље дисертације Туристичко вредновање локација излетничко-рекреативног туризма.

25. У ***Закључку*** кандидаткиња износи основне резултате рада чиме је реализован постављени циљ истраживања који је подразумевао свеобухватну анализу излетничко-рекреативних зона Града Београда. Овој анализи велики допринос су дала анкетна истраживања на одређеним просторима и излетничко-рекереативним зонама, која су донела конкретне резултате са много нових предлога и идеја.
Комисија је позитивно оценила закључна разматрања дисертације.

26. ***Литература и извори података*** садрже домаће и стране литературне наводе и електронске изворе који су критички одабрани, релевентни и актуелни. Обим и квалитет коришћене литературе и извора података у складу је са постављеним циљевима и задацима истраживања. Коришћене су монографије, научне и стручне публикације, магистарске тезе и докторске дисертације, радови из домаћих и страних часописа и са научних скупова, плански документи националног и локалног значаја (просторни планови), карте, интернет извори итд. Коришћена литература је углавном на српском језику, иако има и литерауре на енглеском. Оно што је битно истаћи је чињеница да су досадашња истраживања проучаваних излетничко-рекреативних дестинациија вршена парцијално, па немају синтезни карактер. Недостатак комплексних научних истраживања обрађиваних дестинација надомештен је теренским истраживањима кандидаткиње.

Комисија је позитивно оценила наводе литературе и изворе података дисертације.

27. ***Прилози*** дати на крају рада представљају значајан део овог рада. Они садрже приказ пет анкетних листића по којима је урађена анализа истраживања на појединим локацијама, четири садржаја са интернет страна, 21 фотографију, четири чланка из дневних новина, три чланка са интернет страница, две разгледнице, једну карту са интернет стране и пет слика са интернет страна везаних за обрађене излетничко-рекреативне дестинације.

Комисија је позитивно оценила прилоге дисертације.

Комисија на крају позитивно оцењује све делове, односно, поглавља докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Кандидаткиња има укупно два објављена научна рада и више научних радова који су у припреми. Ови радови су део истраживања која су везана за докторску дисертацију. Објављени научни радови су категорије М51. Радови који су објављени на основу резултата истраживања у оквиру ове дисертације представљени су у тексту који следи.

1. Bjeljac, Ž., **Dimitrić, D**., (2014), The structure and motives for visitors to the boat carnival event (Belgrade), *Зборник радова Географског Института „Јован Цвијић" САНУ 64(2)*, p. 233-246., ISSN 0350-7599 (Print), ISSN 1821-2808 (Online), M51

У раду је приказана структура посетилаца (односно становника Београда) као и њихови мотиви доласка на манифестацију. Пошто се манифестација одржава на Савском кеју осим манифестационог карактера, овај догађај може да се сагледа са излетничке стране (односно полудневних излета на овом простору). Кроз анкетно истраживање дошло се до податка о старосној и образовној структури и потрошњи посетилаца, као и других сазнања.

2. **Dimitrić, D**., Bjeljac, Ž., (2015), Structure and motives of visitors to the event „Evenings of Tesnjar" (Serbia), *Зборник радова Географског Института „Јован Цвијић" САНУ 65(2)*, p. 215-227., ISSN 0350-7599 (Print), ISSN 1821-2808 (Online), M51

Рад је заснован на детаљној анализи анкетног истраживања. У њему је дат приказ структуре посетилаца манифестације Тешњарске вечери са закључком о карактеру манифестације, као и предлозима за унапређење исте. На овој манифестацији су видљиви и посетиоци из Београда, који су уз локално становништво бројнији у односу на остале посетиоце из Србије. Уз организовање излета у самом граду и у околину ова манифестација би привукла значајнији број посетилаца из Београда и других градова Србије и на тај начин постала манифестација регионалног карактера.

На основу правилника Универзитета у Новом Саду, комисија констатује да кандидаткиња испуњава услове за одбрану докторске дисертације.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Интензивна урбанизација и индустријализација довеле су до убрзаног начина живота и неадекватно коришћеног слободног времена (чак и до смањивања слобдног времена у неким ситуацијама). Осим тога условиле су низ проблема из области заштите животне средине. Мир, тишина и одмор, потребни су сваком људском бићу да би правилно функционисало, насупрот буци, густом саобраћају, пренасељености и сличним одликама савременог друштва које и сам Београд има. Излетничко-рекреативни туризам је вид туризма који сваки становник Београда може себи приуштити пошто не захтева много времена и финансијских средстава, а као такав задовољава потребе савременог човека и има посебно значајну здравствену функцију.

Природне и антропогене карактеристике излетничко-рекреативних зона становништва Београда представљају изванредне туристичке потенцијале с посебним нагласком на погодну климу, богатство биљног и животињског света, значајне хидрографске врердности, те и значајну историју. Ове потенцијале треба искористити, јер су то основе за добар развој не само излетничко-рекреативног туризма, већ и туризма уопште. У саобраћајном погледу све излетничкко-рекреативне зоне повезане су ако не одличним путевима, а оно солидним путевима са Београдом. Ово је један од сегмената туризма који треба даље унапређивати. Осим друмског саобраћаја, од изузетног значаја је саобраћај рекама Савом и Дунавом, који није најбоље искоришћен. Железнички саобраћај требао би се у већој мери користити, што ће вероватно донети модернизација овог вида саобраћаја која је у току. Мали аеродроми попут оног у Дивцима, поред Ваљева и у Вршцу треба да пруже нову могућност брже доступности излетничко-рекреативних дестинација, а на њима се могу организовати и нове активности које би имале и финансијске ефекте. Неке од таквих активности би могле да буду вожња балоном, скокови падобраном или вожња малим авионима – једрилицама. Ово је само једна од могућности проширења

туристичке понуде и свака од дестинација може имати своју посебну специфичну понуду која би могла да буде њен заштитни знак.

Кроз анкетна истраживања могуће је сагледати неке опште истраживане факторе заједничке за излетничко-рекреативне дестинације. Анкетним истраживањем на реци Сави и њеном приобаљу дошло до закључка да становништво Београда активно учествује у догађањима главног града, али и да је број посетилаца из појединих градских општина условљен близином места дешавања. Ова тврдња је потврђена и у анкетом истарживању на Авали. Такође, кроз исту анкету се види да је учешће у излетничко-рекреативном туризму актуелно током читаве године, што је видљива и кроз анкете на Ади Циганлији и туристичке агенције. Да у излетничко-рекреативном туризму имају подједнако учешће припадници мушког и женског пола видљиво је на свакој локацији. Структура по старости и образовању је различита, а учешће група зависи од дестинације и догађаја на њој. На локацију се најчешће долазили са породицом или пријатељима, док су мотиви различити и иду од шетње, преко културних знаменитост и догађаја до природних атрактивности. Пошто смо у информатичкој ери информисаност се највише базира на интернету. Кроз све анкете присутно је задовољство посетиоца дестинацијом (преко 90%). Опште економско стање у држави намеће малу потрошњу, те ће са побољшањем ове ситуације излетничко-рекреативни туризам, као и туризам уопште осетити видније побољшање.

Веће ангажовање и улагање у маркетиншке активности од стране локалних заједница, региона и државе у сваку од дестинација омогућило би већу заинтересованост туриста за њих, а то би се позитивно одразило на буџет општина, региона и целе државе. Међутим, то треба да прати одговарајућа инфраструктура, посебно смештајни и угоститељски објекати. На свакој од дестинација мора се уложити и у додатне активности које би туристе заинтересовале, што би произвело дуже задржавање. Савремени туриста осим задовољења основних потреба тражи авантуру, узбуђење и нове активности. Тим захтевима потребно је прилагодити сваку дестинацију, као и активности могућностима које оне пружају. Додатни информативни пунктови, пропагандни материјали, посебно карте, приближиће дестинацију туристи. Излетничко-рекреативни туризам треба посматрати као реалну могућност у оквиру шире и дугорочније развојне стратегије, па ће он временом испунити своју економску и друштвену сврху.

Резултати истраживања јасни и експлицитни, те одговарају циљевима и хипотезама истраживања. Резултати су приказани јасно и концизно и значајно доприносе разумевању проблематике. Закључци су изведени конструктивно и потпуно одговарају циљевима истраживања, а и у сагласности су са радним хипотезама постављеним на почетку истраживања. Закључци истраживања су примењиви, како у научном, тако и у стручном погледу.

Комисија је позитивно оценила закључке и резултате истраживања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Предузете истраживачке активности и коришћене статистичке методе, као и приказани резултати, представљају адекватну научну апаратуру, помоћу које је су свеобухватно анализиране и истражене све излетничко-рекреативне дестинације становништва Београда.

Резултати истраживања одговарају постављеним циљевима и задацима истраживања и приказани су јасно и прегледно помоћу карата, табела, графикона и фотографијам, уз одговарајућа тумачења у тексту. Подаци добијени истраживањем су статистички обрађени помоћу адекватних статистичких анализа. Кандидаткиња је резултате истраживања јасно и прецизно тумачила. Закључци су адекватни, научно оправдани и логично произилазе из добијених резулатата истраживања, што указује да кандидаткиња добро познаје тематику дисертације. Наведена литература је обимна, углавном савремена и везана за проблематику излетничко-рекреативног туризма. На основу начина приказивања и тумачења података, може се констатовати да рад садржи оригиналне научне резултате који задовољавају захтеве нивоа докторске дисертације.

Комисија је позитивно оценила начин приказа и тумачење резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? Комисија сматра да је докторска дисертација кандидаткиње мр Драгане Димитрић урађена у складу са образложењем написаним приликом пријаве теме.
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? Дисертација садржи све битне елементе научног рада. Са становишта методолошког, научног и стручног приступа истраживању, дисертација испуњава све услове. Написана је концизно и разумљиво и резултат је самосталног истраживања кандидата.
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? Докторска дисертација мр Драгане Димитрић је, поштујући научне принципе и методе, те уз аналитичко-синтетичко теренско истраживање дала свеобухватну анализу више разноликих излетничко-рекреативних зона становништва Београда, те као таква представља оригиналан научни рад. Суштина истраживања је и адекватно вредновање, као и презентовање важности излетничко-рекреативног туризма на простору београдске агломерације као најзначајније емитивне зоне у Србији, али и на простору одабраних излетничко-рекреативних дестинација. Резултати истраживања докторске дисертације добијени анкетним истаживањима на простору реке Саве и њеног приобаља, Авале и Ваљева, као и анкета рађена у туристичким агенцијама у Београду о стању излетничко-рекреатног туризма, дају јединствене податке за истраживани простор. Посебан допринос је упоредна анализа две анкете, из 2010. и 2015. године рађене на Авали, као и упоредна анализа осталих истраживања на другим излетничко-рекреативним зонама становништва Београда. Комисија сматра да је дисертација оригиналан допринос науци зато, што кроз конкретне и коректне истраживачке активности и поступке, пружа конкретан подстицај даљем унапређењу изучавања и развоја излетничко-рекреативног туризма. На основу наведеног, може се констатовати да ***докторска дисертација мр Драгане Димитрић представља оригинални научни рад и пружа конкретан допринос науци.***
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Детаљним увидом у докторску дисертацију ***комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања и закључке рада.***
X ПРЕДЛОГ
На основу укупног сагледавања оцене докторске тезе кандидаткиње ***мр Драгане Димитрић***, под насловом ***„Излетничко-рекреативни туризам становништва Београда на простору Града Београда, у Војводини, Западној и Источној Србији”***, Комисија позитивно оцењује ову дисертацију и предлаже Наставно-научном већу Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду да прихвати позитивну оцену и одобри кандидаткињи да докторску дисертацију под овим насловом јавно брани.

У Новом Саду, 01. 07. 2016.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

_____

др Татјана Пивац
ванр. проф. ПМФ-а у Новом Саду, председник

_____

др Јован Плавша
ред. проф. ПМФ-а у Новом Саду, ментор – члан

_____

др Вук Гарача
доцент ПМФ-а у Новом Саду, члан

_____

др Добрица Јовичић
ред. проф. Географског факултата у Београду, члан